

Kontrolní závěr z kontrolní akce

19/09

Ochrana sbírek muzejní povahy ve vlastnictví České republiky

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2019 pod číslem 19/09. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. Ing. Jiří Kalivoda.

Cílem kontroly bylo prověřit ochranu sbírek muzejní povahy ve vlastnictví České republiky z hlediska účelnosti a souladu s právními předpisy.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2016–2018, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v období od května 2019 do prosince 2019.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo kultury (dále také „MK“); Husitské muzeum v Táboře (dále také „HMT“); Moravská galerie v Brně (dále také „MGB“); Muzeum romské kultury, Brno (dále také „MRK“); Muzeum umění Olomouc (dále také „MUO“); Moravské zemské muzeum, Brno (dále také „MZM“); Národní muzeum v přírodě, Rožnov Pod Radhoštěm (dále také „NMP“); Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, Praha (dále také „NPM“); Národní technické muzeum, Praha (dále také „NTM“); Národní zemědělské muzeum, s. p. o., Praha (dále také „NZM“); Uměleckoprůmyslové museum v Praze (dále také „UPM“).

Kolegium NKÚ na svém IV. jednání, které se konalo dne 9. března 2020,

schválilo usnesením č. 7/IV/2020

kontrolní závěr v tomto znění:

Sbírky muzejní povahy

414	24 milionů	3,3 milionu
Počet sbírek zapsaných v centrální evidenci v roce 2018	Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů zapsaných v centrální evidenci v roce 2018	Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů u sbírek, které NKÚ kontroloval

20 let

Doba od nabytí účinnosti zákona o ochraně sbírek, který stanovil pravidla pro jejich správu, a to zejména za účelem jejich uchování pro budoucí generace. Správci sbírek ve vlastnictví ČR nebo územního samosprávného celku měli povinnost přihlásit tyto sbírky do centrální evidence a při jejich správě následně postupovat dle tohoto zákona. Všechny sbírky však nebyly k datu ukončení kontroly NKÚ v centrální evidenci zapsány, na správu nezapsaných sbírek se tak zákonná ustanovení nevztahovala.

13

Počet metodických pokynů MK stanovujících pravidla správy a ochrany sbírek. Pro většinu správců sbírek však závazné nebyly. Právní úprava, která byla závazná pro všechny správce, byla přitom velmi obecná.

5

Počet kontrol dodržování povinností stanovených zákonem o ochraně sbírek, které MK v roce 2018 u správců sbírek realizovalo. Kontrolní činnost MK byla nedostatečná. Přestože MK často zjistilo závažná porušení zákona, možnosti uložit správcům sbírek pokuty využilo MK minimálně a možnosti nařídit mimořádnou inventarizaci nevyužilo MK vůbec.

2 869

Počet nedohledaných sbírkových předmětů při inventarizacích v letech 2016 až 2018 u 10 kontrolovaných správců sbírek. U těchto předmětů existuje riziko, že některé z nich nebudou nalezeny.

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ prověřil, zda nastavený a realizovaný systém zajišťoval řádnou a účelnou ochranu sbírek muzejní povahy ve vlastnictví státu. Kontrola byla zaměřena zejména na nastavená pravidla této ochrany a jejich dodržování ze strany MK a deseti vybraných správců sbírek.

NKÚ zjistil, že v rozporu se zákonem o ochraně sbírek¹ nebyly všechny sbírky zapsány do centrální evidence sbírek (dále také „CES“). Na správu sbírek nezapsaných do CES se nevztahovala pravidla ochrany stanovená již v roce 2000 příslušnou právní úpravou. Pravidla správy a ochrany sbírek navíc byla obecná a nebyla jednotná ani závazná pro všechny správce sbírek ve vlastnictví státu. Dodržování nastavených pravidel MK nevyžadovalo důsledně a jeho kontrolní činnost byla nedostatečná. Správci sbírek chybovali zejména v oblasti evidence skutečného stavu sbírkových předmětů a neřešili odpovědnost za nedohledané sbírkové předměty.

Nedohledaných a potenciálně ztracených či ukradených předmětů přitom bylo při inventarizacích v letech 2016 až 2018 zjištěno u deseti kontrolovaných správců sbírek téměř tři tisíce. U těchto předmětů existuje riziko, že některé z nich nebudou nalezeny. Správci sbírek chybějící předměty v rámci inventarizací dohledávali po dobu několika let a nedohledané předměty následně vyřadili z evidence. Správci sbírek nedohledané sbírkové předměty neřešili včas a odpovídajícím způsobem jako možné krádeže, a nepodnikali tak kroky k ochraně tohoto majetku ve vlastnictví České republiky. Vzhledem k tomuto systému nebylo možné přesně určit, které z nedohledaných předmětů jsou nenávratně ztraceny a které ještě správci sbírek v budoucnu mohou dohledat.

Správa a evidence sbírek byla administrativně velmi náročná, a to zejména kvůli velkému množství používaných listinných i elektronických evidencí, informačních systémů, databází a portálů a jejich vzájemné nekompatibilitě. Ani CES nepodávala o již zapsaných sbírkách věrný a aktuální přehled a nesloužila jako nástroj jejich účelné ochrany.

Způsob povolování a monitorování vývozu sbírkových předmětů do zahraničí byl velmi formální. Při vývozu sbírkových předmětů do zahraničí či při jejich dočasném přenechání jiným právnickým nebo fyzickým osobám nebyly dodržovány podmínky, které vyplývají z právních předpisů vztahujících se k ochraně sbírek muzejní povahy a k hospodaření s majetkem státu.

Ze zjištěných skutečností je zřejmé, že nebyla zajištěna účelná ochrana sbírkových předmětů, a tedy existuje zvýšené riziko jejich ztrát, krádeží či poškození.

Celkové vyhodnocení vyplývá z těchto zjištěných skutečností:

1. Zákon o ochraně sbírek stanovil povinnost zapsat sbírky ve vlastnictví ČR nebo územně samosprávného celku do CES a za účelem jejich ochrany stanovil pravidla nakládání s těmito sbírkami. Ani téměř po 20 letech od nabytí účinnosti tohoto zákona přitom v CES nebyly všechny tyto sbírky zapsány, a na nakládání s nimi se zákonem stanovená pravidla

---

¹ Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

nevztahovala a účel zákona spočívající v ochraně sbírek tak nebyl zcela naplněn. Přesný počet nezapsaných sbírek nebylo možné určit i vzhledem k tomu, že MK nezřídilo registr muzeí a galerií. Dle odhadu MK se však jednalo o desítky sbírek.

2. Údaje zapsané v CES nebyly spolehlivé a neodpovídaly skutečnosti. Tato evidence tak nepodávala o sbírkách, jejich správcích a vlastnících věrný a aktuální přehled a nesloužila jako nástroj účelné ochrany sbírek. Stát a veřejnost tím ztrácí přehled o sbírkách, které jsou ve veřejném zájmu zákonným způsobem chráněny a na jejichž správu a zpřístupňování je poskytována veřejná podpora.
3. Správci sbírek a MK používali velké množství listinných i elektronických evidencí, informačních systémů, databází a portálů, které nebyly vzájemně kompatibilní. Díky tomu byly činnosti spojené se správou a evidencí sbírek velmi náročné a informace o sbírkových předmětech nebyly veřejnosti jednoduše přístupné.
4. Právní úprava ochrany sbírek muzejní povahy byla nedostatečná. Tento stav vedl k nejasnému a nejednotnému výkladu a následně k nedostatkům v realizaci ochrany sbírek ze strany jejich správců. Konkrétnější povinnosti správců sbírek MK stanovilo ve svých metodických pokynech. Povinnost řídit se těmito pokyny však měli jen někteří správci sbírek. Pravidla správy a ochrany sbírek tak nebyla jednotná ani pro všechny správce sbírek ve vlastnictví státu.
5. MK správcům sbírek nestanovilo postup bezodkladného řešení nedohledaných sbírkových předmětů. Správci sbírek, až na výjimky, ztráty sbírkových předmětů a případnou odpovědnost neřešili. V rámci inventarizací přitom někteří správci sbírek nedohledali každoročně stovky sbírkových předmětů. Tento systém zvyšoval riziko ztrát sbírkových předmětů a v tomto ohledu neplnil účel spočívající v jejich ochraně.
6. Nastavená pravidla umožňovala inventarizovat celé podsbírkky jen jednou za 10 či 15 let. To je v rozporu se smyslem inventarizace, kterým je průběžná kontrola sbírkových předmětů a stavu sbírky. Tento systém zvyšoval riziko nesprávné evidence a pozdního řešení případných ztrát sbírkových předmětů a snižoval účelnost jejich ochrany.
7. Zákon o ochraně sbírek stanovil správcům sbírek povinnost oznamovat MK provedení inventarizace a její výsledek. MK však tato oznámení pro svou činnost nevyužívalo, ani blíže nespecifikovalo termíny a požadované náležitosti těchto oznámení. Správci sbírek tuto zákonnou povinnost často neplnili. Zasílání oznámení o provedení inventarizace tak bylo pouze formální záležitostí, která zvyšovala administrativní náročnost správy sbírek.
8. Kontrola plnění povinností při ochraně sbírek nebyla ze strany MK dostatečná. Nevyužívání sankcí za neplnění povinností při ochraně sbírek a nevyužívání pravomoci nařízení mimořádné inventarizace bránilo včasnému a účinnému odstraňování nedostatků při správě sbírek a jejich účelné ochraně.
9. MK udělilo povolení k vývozu sbírkových předmětů i v případech, kdy správci sbírek nedoložili veškeré potřebné doklady. O realizovaných vývozech nemělo MK kompletní a spolehlivé informace. NKÚ zjistil i případy, kdy byly sbírkové předměty v zahraničí po určitou dobu bez platného povolení. MK povolovalo vývozy do zahraničí pouze formálně. Způsob povolování a monitorování vývozu sbírkových předmětů do zahraničí nepůsobil jako účelný prostředek jejich ochrany, ale představoval spíše jen administrativní zátěž pro správce sbírek i MK.
10. Správci sbírek porušovali pravidla a náležitosti vedení sbírkových evidencí a provádění inventarizací sbírek. Nebyl tak zjištěn skutečný stav sbírek a sbírkových předmětů, nebyly zjišťovány a odstraňovány nedostatky ve sbírkové evidenci, fyzickém stavu sbírkových předmětů a způsobu ochrany sbírek. CES nepodávala pravdivý přehled o skutečném stavu

sbírek. Zákonné zásady ochrany sbírek a sbírkových předmětů nebyly ve všech případech rozpracovány do podmínek jednotlivých správců sbírek. Nebyly jednoznačně stanoveny odpovědnosti a práva jednotlivých osob při zacházení se sbírkou. To vedlo k nedostatečnému zajištění ochrany sbírek a sbírkových předmětů proti jejich poškození či zničení a proti jejich ztrátě či krádeži, jak stanoví právní úprava. V konečném důsledku se na základě zjištěných nedostatků zvyšovalo riziko ztráty či krádeže sbírkových předmětů.

NKÚ doporučuje MK zpřesnit právní úpravu ochrany sbírek za účelem odstranění výše uvedených nedostatků.

II. Informace o kontrolované oblasti

Sbírkou muzejní povahy je sbírka, která je ve své celistvosti významná pro prehistorii, historii, umění, literaturu, techniku, přírodní nebo společenské vědy; tvoří ji soubor sbírkových předmětů shromážděných lidskou činností (dále také „sbírka“). Sbírkou tvoří část národního kulturního dědictví. V zájmu státu je ochrana těchto sbírek a jejich uchování pro budoucí generace.

Pravidla správy a ochrany sbírek muzejní povahy jsou stanovena zejména zákonem o ochraně sbírek a prováděcí vyhláškou k tomuto zákonu.² Na základě zákona o ochraně sbírek je jednou z povinností MK vedení CES. Dle tohoto zákona museli povinně podat žádost o zápis sbírek do CES správci sbírek ve vlastnictví ČR nebo územního samosprávného celku.³ Jejich povinnost měla být splněna nejpozději ke dni 12. 5. 2002, tedy do dvou let ode dne nabytí účinnosti zákona o ochraně sbírek. Na základě podání žádosti a jejího schválení MK mohou být zapsáni do CES také ostatní vlastníci sbírek. V CES je zapsán název sbírky, její popis, seznam sbírkových předmětů nebo výčet evidenčních čísel jednotlivých sbírkových předmětů, vlastník sbírky a její správce, datum zápisu a také její evidenční číslo přidělené MK.

CES je informačním systémem a skládá se ze dvou částí. První je neveřejná (administrátorská) část, do které mají přístup příslušní zaměstnanci MK a správci sbírek. Druhou částí je veřejná část, která je určena pro širokou veřejnost. V této části CES lze najít informace o jednotlivých sbírkách a podsbírkách, např. kolik sbírkových předmětů je tvoří, o jaké typy předmětů se především jedná, z jakého území a z kterého časového období předměty převážně pocházejí. Textové informace jsou podle dodaných materiálů správců sbírek postupně doplňovány informacemi obrazovými.

MK mimo vedení CES na základě zákona o ochraně sbírek stanovuje prováděcí vyhláškou k tomuto zákonu další podrobnosti ochrany sbírek. MK povoluje vývozy sbírkových předmětů do zahraničí a provádí kontrolu dodržování povinností stanovených zákonem.

---

² Vyhláška č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

³ Ustanovení § 3 odst. 2, ve spojení s § 4 odst. 1 a 3 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

Vlastníci sbírek muzejní povahy, v případě sbírek ve vlastnictví státu pak správci těchto sbírek, mají za povinnost především ochraňovat sbírky před krádeží, vloupáním nebo před poškozením. Dále mají pečovat o sbírky (preparace, konzervování či restaurování), je-li to třeba k jejich uchování, uchovávat sbírky v jejich celistvosti a jejich případné změny provádět jen za podmínek stanovených zákonem. Vlastníci sbírek mají také povinnost stanovit režim zacházení se sbírkami a dbát na jeho dodržování. Vedle toho je podstatnou povinností vlastníků sbírek vést sbírkovou evidenci a provádět každoroční inventarizaci sbírek nebo jejich určených částí. V neposlední řadě je jejich povinností umožnit zpřístupnění sbírek jako veřejného statku.

Právní úprava ochrany sbírek je velmi obecná. Podrobněji tuto oblast MK zpracovalo ve 13 metodických materiálech, které jsou dostupné na webových stránkách MK. Tyto materiály jsou však závazné pouze pro správce sbírek zřízené MK, kterých v roce 2018 bylo 22. Pro ostatní správce sbírek, kterých v roce 2018 bylo 322, tj. 94 %, tyto metodické materiály závazné nebyly, pokud jim to jejich zřizovatel neuložil. Přehled správců sbírek, kteří měli v roce 2018 v CES zapsanou sbírku, je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 1: Přehled správců sbírek, kteří měli v roce 2018 v CES zapsanou sbírku

Organizace	Počet
Státní příspěvkové organizace	32
z toho zřízené MK	22
Organizace a instituce územně samosprávných celků	271
Ostatní	41
Celkem	344

Zdroj: informace z MK.

Podle údajů Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu působilo v roce 2018 v ČR celkem 477 muzeí a galerií a v CES bylo vedeno téměř 24 milionů evidenčních čísel, což odhadem na kusy činí asi 65 milionů sbírkových předmětů. Dle údajů v CES bylo v roce 2018 vedeno 414 sbírek. Většina správců měla v CES zapsanu jednu sbírku, někteří i více sbírek.

Ochrana sbírek muzejní povahy je rovněž upravena *Koncepcí rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015 až 2020* (dále také „Koncepce muzejnictví“). Usnesením vlády České republiky ze dne 20. srpna 2015 č. 655 vláda uložila ministru kultury její realizaci v letech 2015–2020 podle aktuálních možností státního rozpočtu ČR.

III. Rozsah kontroly

Kontrolou bylo prověřeno, zda nastavený a realizovaný systém zajišťoval řádnou a účelnou ochranu sbírek muzejní povahy ve vlastnictví státu. Kontrola byla zaměřena zejména na nastavená pravidla této ochrany a jejich dodržování správci sbírek i MK.

Kontrolou NKÚ prověřil zejména vedení CES, kontrolní činnost MK, proces povolování vývozu sbírek do zahraničí, evidenci a inventarizaci sbírek, zajištění jejich ochrany proti ztrátě, krádeži či poškození.

Kontrolou byla prověřována účelnost ochrany sbírek muzejní povahy. V důvodové zprávě k zákonu o ochraně sbírek je dále mj. uvedeno: „Sbírky ... je nutno uchovat v jejich celistvosti, která je nejvyšší kvalitou schopnou vypovídat o světě a zprostředkovávat odkaz minulých generací generacím budoucím.“ Vyhodnocení účelnosti vycházelo především ze zjištěných skutečností, zda je nastaven a dodržován systém, který zajišťuje ochranu sbírkových předmětů, jejich uchování pro budoucí generace a zabraňuje jejich ztrátám.

Kontrolovaný objem v korunách NKÚ neuvádí, neboť hodnotu kontrolovaných sbírek nebylo možno vyčíslit. Pro účely vedení majetku v účetnictví vedou jednotliví správci sbírek hodnoty těchto sbírek ve výši 1 Kč, případně jsou doplněny o hodnoty jednotlivých sbírkových předmětů, u kterých jsou známy jejich pořizovací ceny. Skutečná hodnota sbírek vyplývá především z jejich historické, umělecké či společenské významnosti.

Kontrola byla realizována u MK a 10 organizací státu, které spravují sbírky, jejichž vlastníkem je Česká republika. Tito správci sbírek byli zřízeni jako příspěvkové organizace. Osm z nich zřídilo MK, NZM zřídilo Ministerstvo zemědělství a NPM zřídilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Kritériem pro výběr správců sbírek byla mj. velikost sbírek nebo jejich zřizovatel, jelikož záměrem kontroly bylo i porovnání ochrany sbírek v rámci jednotlivých resortů.

U každého z 10 správců sbírek NKÚ zkontroloval vždy jednu sbírku. Kontrolované sbírky byly členěny dohromady na 160 podsbírek. Kontrolované sbírky obsahovaly 3,3 milionu evidenčních čísel. Pod jedním evidenčním číslem bylo v některých případech evidováno i více sbírkových předmětů.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

V rozporu se zákonem o ochraně sbírek nebyly v centrální evidenci ani po 20 letech zapsány všechny sbírky.

NKÚ prověřil, zda byly v CES zapsány veškeré sbírky a sbírkové předměty naplňující znaky muzejní povahy.

Zákon o ochraně sbírek stanovil povinnost zaevidovat v CES sbírky ve vlastnictví ČR nebo územně samosprávného celku nejpozději ke dni 12. 5. 2002. V této lhůtě bylo zapsáno 280 sbírek, tedy přibližně dvě třetiny skutečného stavu. Ostatní sbírky byly v CES zapsány až v průběhu následujících let a některé sbírky nebyly do doby ukončení kontroly NKÚ v CES stále zapsány. Přesný počet nezapsaných sbírek nebylo možné určit i vzhledem k tomu, že MK nezřídilo registr muzeí a galerií, a nesplnilo tak úkol stanovený v Koncepti muzejnictví schválené vládou České republiky. Dle odhadu MK se však jednalo o desítky sbírek, které dosud nebyly v rozporu se zákonem o ochraně sbírek do CES zapsány. Je navíc velmi pravděpodobné, že kromě muzeí i některé ostatní veřejné instituce disponují sbírkami

s kulturní či historickou hodnotou, které je žádoucí uchovat pro příští generace. Dle vyjádření MK se jedná např. o posádková muzea Armády ČR, sbírky škol a univerzit. Tyto sbírky však v CES rovněž nebyly zapsány, takže nepodléhaly ochraně dle zákona o ochraně sbírek.

Zákon o ochraně sbírek stanovil povinnost správců sbírek ve vlastnictví ČR nebo územního samosprávného celku podat žádost o zápis těchto sbírek do CES. Možnosti vymáhání splnění této povinnosti nebo sankcionování jejího neplnění však tento zákon nestanovil.

Zákon stanovil povinnost zapsat sbírky ve vlastnictví ČR nebo územně samosprávného celku do CES a za účelem jejich ochrany stanovil pravidla nakládání s těmito sbírkami. Ani téměř po 20 letech od účinnosti tohoto zákona přitom v CES nebyly všechny tyto sbírky zapsány.

1. Centrální evidence nepodávala o sbírkách věrný a aktuální přehled

NKÚ u MK i jednotlivých správců sbírek prověřil, zda údaje v CES odpovídaly skutečnosti.

Kromě skutečnosti, že v CES nebyly zapsány všechny sbírky muzejní povahy, nebyly již zapsané údaje v CES spolehlivé. NKÚ zjistil chyby např. v údajích o vlastnictví sbírek či v názvech jejich správců. MK neuvádělo IČO pro jednoznačnou identifikaci správců a vlastníků v CES.

NKÚ rovněž zjistil nesoulad mezi evidencemi sbírkových předmětů, které vedli jejich správci, a centrální evidencí sbírek, kterou vedlo MK. CES tak neodrážela skutečný stav sbírkových předmětů. Např. u MGB údaje v CES neodpovídaly skutečnému stavu sbírkových předmětů dle sbírkové evidence MGB minimálně ve 4 420 případech (4 164 evidenčních čísel a 256 přírůstkových čísel).

Zcela nedostatečnou evidenci sbírkových předmětů vedlo NPM. V době kontroly měl tento správce vedeno v CES 48 699 evidenčních čísel sbírkových předmětů, ve své elektronické evidenci 54 773 a skutečný počet evidenčních čísel sbírkových předmětů spravovaných NPM dle odhadu z roku 2005 činil 147 308. Rozdíl mezi údaji v CES a v elektronické evidenci činil více než 6 tisíc evidenčních čísel sbírkových předmětů. Rozdíl mezi elektronickou evidencí a kvalifikovaným odhadem NPM činil téměř 93 tisíc sbírkových předmětů. O těchto sbírkových předmětech nevedlo NPM řádnou evidenci a nemělo o nich přehled. NPM postupně zavádí tyto předměty do sbírkové evidence i do CES. Při zachování dosavadní rychlosti postupu tuto situaci NPM napraví nejdříve za 26 let.

Na základě právní úpravy a metodického pokynu MK měli správci sbírek povinnost ve stanovených termínech MK oznamovat změny údajů ve sbírkových evidencích. Jednalo se zejména o hlášení přírůstků a úbytků sbírkových předmětů. U všech deseti kontrolovaných správců sbírek zjistil NKÚ porušení některé z těchto povinností⁴. Např. MZM dle zápisu

---

⁴ Ustanovení § 7 odst. 2 a § 9 odst. 1 písm. j) zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů; ustanovení článku V.3 metodického pokynu k zajišťování správy, evidence a ochrany sbírek muzejní povahy v muzeích a galeriích zřizovaných Českou republikou nebo územními samosprávnými celky.

v inventární knize vyřadilo sbírkový předmět již v roce 1938. Přesto jej v době kontroly NKÚ stále vedlo ve své sbírkové evidenci i v CES.

Z kontrolního vzorku 20 změnových zápisů v CES v letech 2016 až 2018 MK ve třech případech nedodrželo lhůtu 30 dnů pro provedení změn zápisů v CES, a nepostupovalo tedy v souladu se zákonem o ochraně sbírek.⁵

Centrální evidence sbírek představuje základní nástroj k vymezení sbírek a předpoklad jejich účinné ochrany. Zapsané údaje však nebyly spolehlivé, neodpovídaly skutečnosti, a CES tak nepodávala o sbírkách, jejich správcích a vlastnících věrný a aktuální přehled. CES tudíž nesloužila jako nástroj účelné ochrany sbírek.

2. Systém správy a evidence sbírek byl roztříštěný a komplikovaný

NKÚ prověřil systém správy, evidence a zpřístupňování sbírek veřejnosti, a to zejména v oblasti používaných informačních systémů.

Správci sbírek měli povinnost vést v listinné podobě chronologickou (přírůstkovou) a systematickou evidenci sbírkových předmětů s množstvím údajů o těchto předmětech. Někteří správci vedli navíc ještě další, tzv. pomocnou evidenci sbírkových předmětů. Kromě toho vedli všichni kontrolovaní správci sbírek evidenci sbírkových předmětů z praktických důvodů rovněž v elektronické podobě v různých informačních systémech. Správci sbírek tak vedli několikanásobnou evidenci sbírkových předmětů. Informace o sbírkových předmětech správci sbírek uváděli rovněž v rámci vlastních databází uváděných na svých webových stránkách nebo např. na portálu eSbírky.⁶

Některé údaje o sbírkových předmětech a jejich aktualizace byli správci sbírek povinni ve spolupráci s MK evidovat rovněž v CES. Podrobnější informace o jednotlivých sbírkových předmětech však CES neobsahovala. Ze vzorku 20 sbírek zapsaných do CES v letech 2016 až 2018 byl u 19 sbírek v CES uveden pouze výčet evidenčních čísel jednotlivých sbírkových předmětů bez jakékoli další specifikace, o jaké předměty se jedná. Pouze u jedné sbírky byl kromě evidenčních čísel uveden alespoň název jednotlivých sbírkových předmětů.

V rámci správy, evidence a zpřístupňování sbírek a sbírkových předmětů využívali správci sbírek a MK celou řadu listinných i elektronických evidencí, informačních systémů, databází a portálů. Vybrané informace o sbírkových předmětech tak nebyly veřejnosti jednoduše přístupné na jednom místě. Přenos dat mezi těmito evidencemi a systémy byl často velmi komplikovaný. Zejména informační systémy pro evidenci sbírkových předmětů byly v mnoha případech již velmi zastaralé a vzájemně obtížně kompatibilní. Tuto situaci měl částečně řešit projekt *iDEMUS*, který však MK nakonec nerealizovalo. Namísto toho v současnosti MK ve

---

⁵ Ustanovení § 7 odst. 4 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

⁶ Jedná se o internetový portál, který je určen k on-line prohlížení digitalizovaných muzejních sbírek. Ke dni 10. 1. 2020 zde dle údajů tohoto portálu bylo zveřejněno 107 208 sbírkových předmětů ze 158 institucí.

spolupráci s Národním muzeem realizuje projekt *ELVIS*, který by měl uvést do provozu národní systém elektronické evidence a správy muzejních sbírek a agend v roce 2021.

Předpokladem efektivní správy a evidence sbírek je jednotnost nebo kompatibilita používaných databází a informačních systémů. Správci sbírek a MK však používali velké množství listinných i elektronických evidencí, informačních systémů, databází a portálů, které nebyly vzájemně kompatibilní. Z těchto důvodů byly činnosti spojené se správou a evidencí sbírek velmi náročné a informace o sbírkových předmětech nebyly veřejnosti jednoduše přístupné.

3. MK nepečovalo o náležitou právní úpravu týkající se ochrany sbírek

NKÚ prověřil, zda byla stanovena jednotná, jednoznačná a dostačující pravidla ochrany sbírek muzejní povahy.

Právní předpisy, které jsou závazné pro všechny správce sbírek, upravovaly ochranu sbírek a sbírkových předmětů velmi obecně. Konkrétnější povinnosti správců sbírek MK stanovilo ve svých metodických pokynech. Tyto pokyny však byly závazné pouze pro příspěvkové organizace zřízené MK. Tyto organizace představovaly pouze 6 % správců, kteří měli v roce 2018 v CES zapsanou sbírku. Pro naprostou většinu správců sbírek metodické pokyny MK závazné nebyly, pokud jim to jejich zřizovatel neuložil. Pravidla správy a ochrany sbírek tak nebyla stanovena jednotně ani pro všechny správce sbírek ve vlastnictví státu.

MK nemělo ucelený přehled o tom, zda se jeho metodickými materiály řídili i správci sbírek, kteří jím nebyli zřízeni. Informacemi o metodických materiálech jiných zřizovatelů správců sbírek MK rovněž nedisponovalo. NKÚ kontroloval ochranu sbírek i u dvou správců sbírek, kteří nebyli zřízeni MK. NZM, zřízené Ministerstvem zemědělství, mělo ve svém vnitřním předpisu stanovenou povinnost řídit se metodickými pokyny a formuláři MK. Oproti tomu NPM, zřízené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, se metodickými pokyny MK neřídilo.

Od roku 2004 byl zákon o ochraně sbírek novelizován pouze v souvislosti s přijetím zákonů upravujících jiné oblasti. Potřebu návrhu novelizace zákona MK stanovilo ve své Koncepci muzejnictví s termínem splnění v roce 2016. MK zde mj. uvedlo, že legislativa zaostává za současnými trendy, když nereflektuje vývoj v rámci oboru a může zpomalit rozvoj ochrany a správy sbírek. Návrh novelizace však MK do doby ukončení kontroly NKÚ nevypracovalo, a v této oblasti tak Koncepci muzejnictví neplnilo. MK tedy nepečovalo o náležitou právní úpravu a nepostupovalo v souladu s kompetenčním zákonem.⁷

Potřeba doplnění, zpřesnění a aktualizace právní úpravy ochrany sbírek vyplývá i z následujících bodů tohoto kontrolního závěru. Jedná se např. o úpravu postupu při zjištění ztrát sbírkových předmětů, při inventarizaci podsbírek nebo informování o provedených inventarizacích (viz následující body IV. 5 až 7 tohoto kontrolního závěru).

---

⁷ Ustanovení § 24 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

Ochrana a správa sbírek se řídí pravidly stanovenými právní úpravou a metodickými pokyny MK. Právní úprava však byla velmi obecná a zastaralá. Konkrétnější povinnosti správců sbírek MK stanovilo ve svých metodických pokynech. Povinnost řídit se těmito pokyny však měli jen někteří správci sbírek. Pravidla správy a ochrany sbírek tak nebyla jednotná ani závazná pro všechny správce sbírek ve vlastnictví státu.

4. Správci sbírek až na výjimky neřešili ztráty sbírkových předmětů a příslušnou odpovědnost

NKÚ prověřil nastavený a realizovaný postup správců sbírek v případě zjištěných ztrát sbírkových předmětů.

MGB a NTM v letech 2016 až 2018 identifikovaly všechny inventarizované sbírkové předměty. Ostatních osm kontrolovaných správců sbírek vykázalo inventarizační rozdíly, když celkem nedohledali 2 869 evidenčních čísel sbírkových předmětů. Např. NZM při inventarizacích za roky 2016, 2017 a 2018 nedohledalo celkem 868 evidenčních čísel sbírkových předmětů. Z nich 335 následně NZM dohledalo před ukončením kontroly NKÚ na základě příkazu ředitele k dohledání nenalezených předmětů.

V prováděcí vyhlášce k zákonu o ochraně sbírek ani v metodických pokynech MK nestanovilo postup správců sbírek v případě nedohledání sbírkových předmětů v rámci každoročních inventarizací. MK ani nepředložilo návrh na změnu právní úpravy, který by tento postup upravoval. Nebyl tak mj. stanoven postup zjišťování odpovědnosti za ztrátu, příp. oznámení ztráty Policii ČR. Rovněž nebyla stanovena lhůta pro dohledání sbírkových předmětů, po jejímž marném uplynutí by měly být sbírkové předměty vyřazeny z CES.

NKÚ kontrolou zjistil, že správci sbírek odpovědnost za ztrátu sbírkových předmětů až na výjimky neřešili. Po určité době neúspěšného dohledávání, která se u jednotlivých správců sbírek lišila, podali správci sbírek na MK žádost o vyřazení nedohledaných sbírkových předmětů z CES a následně je vyřadili ze své evidence. Příčinu ztrát sbírkových předmětů, případnou odpovědnost a oznámení ztrát Policii ČR správci sbírek až na výjimky neřešili.

MUO např. neřešilo inventarizační rozdíl u medaile, kterou nenalezlo již v roce 1991, ani v případě kopie medailí, které MUO pořídilo v roce 2006 za cenu 20 980 Kč a nedohledalo v rámci inventarizace v roce 2018. MUO navrhlo sbírkové předměty bez dalšího šetření k vyřazení.

Bezodkladné oznamování ztrát sbírkových předmětů Policii ČR a zaevidování těchto předmětů do databáze odcizených předmětů⁸ přitom působí preventivně proti jejich krádežím. Takovýto postup však MK správcům sbírek nestanovilo a akceptovalo vyřazování sbírkových předmětů z evidencí bez zjišťování odpovědnosti a přijetí příslušných bezodkladných opatření. Nastavený a realizovaný systém vytvářel významné riziko, že

---

⁸ Portál systému evidence uměleckých děl – národní specializovaná pátrací databáze odcizených, nalezených a navrácených předmětů kulturní hodnoty. Jedná se o společný projekt Policie ČR, MK a Generálního ředitelství cel ČR, který slouží mj. pro potřeby pátrání po odcizených uměleckých předmětech.

odpovědnost za ztrátu sbírkových předmětů nebude zjištěna, vzniklá škoda nebude vymáhána, a v konečném důsledku tak tento systém zvyšoval riziko ztrát sbírkových předmětů.

Sbírkový přitom kromě nevyčíslitelné historické hodnoty měly i značnou finanční hodnotu. Např. MUO kvalifikovaným odhadem ocenilo svou sbírku na 1,8 mld. Kč. Maximální výše pojistného plnění dle uzavřené pojistné smlouvy přitom činila 10 mil. Kč. Pojistné smlouvy s podobnou výší pojistného plnění měla uzavřena i většina ostatních kontrolovaných správců sbírek. Přehled o odhadnutých hodnotách jednotlivých sbírek ani o jejich pojištění MK nemělo. V této oblasti MK nestanovilo žádná pravidla nebo doporučení. Pouze v metodickém pokynu MK stanovilo povinnost pojistit sbírkové předměty v případě výpůjček.

Předpokladem řádné správy sbírek je mj. bezodkladné řešení zjištěných ztrát sbírkových předmětů. MK však tento postup nestanovilo a správci sbírek až na výjimky příčiny ztrát sbírkových předmětů a případnou odpovědnost neřešili. Tento systém zvyšoval riziko ztrát sbírkových předmětů a v tomto ohledu neplnil účel spočívající v jejich ochraně.

5. Skutečnost, že správci sbírek mohli celé podsbírký inventarizovat jen jednou za 10 či 15 let, zvyšovala riziko nesprávné evidence a pozdního řešení případných ztrát sbírkových předmětů

NKÚ prověřil systém inventarizací sbírek, zejména v oblasti nastavených pravidel.

Zákon o ochraně sbírek stanovil správcům sbírek povinnost inventurou ověřovat soulad evidenčních záznamů jednotlivých sbírkových předmětů se skutečným stavem. Náležitosti každoročních inventarizací byly stanoveny také v ustanovení § 3 prováděcí vyhlášky k zákonu o ochraně sbírek, kde je mj. uvedeno: „*Počet sbírkových předmětů každé sbírky určený k inventarizaci v daném kalendářním roce se stanoví tak, aby každá sbírka byla inventarizována v úplnosti nejpozději v průběhu 10 let, u sbírek čítajících více jak 200 000 sbírkových předmětů v průběhu 15 let. (...) Určenou část každé sbírky musí každoročně tvořit nejméně 5 % všech sbírkových předmětů, které sbírku tvoří.*“

V metodickém pokynu MK dále stanovilo pro správce sbírek s dvacetiletým inventarizačním cyklem povinnost dle ustanovení § 3 prováděcí vyhlášky k zákonu o ochraně sbírek postupovat i u jednotlivých podsbírek. Každoroční inventarizace tak musela probíhat v rámci všech podsbírek. Pro správce sbírek s patnáctiletým inventarizačním cyklem tento postup MK pouze doporučilo. V případě desetiletého inventarizačního cyklu nestanovilo MK povinnost každoročně inventarizovat část všech podsbírek ani v metodických pokynech.

Devět z deseti kontrolovaných správců sbírek mělo dle velikosti sbírky stanoven inventarizační cyklus 10 či 15 let a neměli povinnost každoročně inventarizovat alespoň část všech podsbírek. Pět z těchto správců tak skutečně nečinilo. V případě inventarizace celé podsbírký na začátku inventarizačního cyklu tak nebude tato podsbírký inventarizována až do zahájení cyklu následujícího, tedy 10 či 15 let. Uvedená situace je v rozporu se smyslem inventarizace, jímž je průběžná kontrola sbírkových předmětů.

Skutečnost, že konkrétní podsběrka nebude následujících 10 či 15 let inventarizována, zvyšuje riziko, že tuto podsběrku nebude po tuto dobu správce sbírky správně evidovat a případné ztráty sbírkových předmětů nebude řešit včas a odpovídajícím způsobem.

Smyslem inventarizace je průběžná kontrola sbírkových předmětů a stavu sbírky. Nastavená pravidla však umožňovala inventarizovat celé podsbírkky jen jednou za 10 či 15 let. Tento systém přitom zvyšoval riziko nesprávné evidence a pozdního řešení případných ztrát sbírkových předmětů a snižoval účelnost jejich ochrany.

6. Zákonná povinnost informovat MK o výsledcích inventarizace byla stanovena neurčitě a správci sbírek tuto povinnost často neplnili

NKÚ prověřil plnění zákonné povinnosti správců sbírek informovat MK o výsledku inventarizací a využití těchto informací.

Zákon o ochraně sbírek uložil správcům sbírek povinnost oznamovat MK provedení inventarizace a její výsledek, popřípadě opatření stanovená k nápravě zjištěných nedostatků. Termín pro předložení oznámení ani požadované náležitosti těchto oznámení však MK správcům sbírek nestanovilo.

NKÚ si od MK vyžádal oznámení o inventarizaci za období let 2016 až 2018 od vybraného vzorku 10 správců sbírek. Oznámeními od tří správců sbírek MK vůbec nedisponovalo. Termíny zaslání a náležitosti zbylých oznámení se značně lišily. Jeden správce např. poslal v jednom roce dvě oznámení, jiný správce poslal souhrnné oznámení o inventarizacích provedených v posledních šesti letech. MK navíc akceptovalo i zcela strohá oznámení bez uvedení výsledku inventarizace.

HMT, NMP a NZM v zaslaných oznámeních o provedených inventarizacích v rozporu se zákonem o ochraně sbírek⁹ neuvedly jejich výsledky a opatření stanovená k nápravě zjištěných nedostatků. Z uvedeného vyplývá, že MK po správcích sbírek důsledně nevyžadovalo dodržení této zákonné povinnosti, a také, že oznámení o inventarizacích pro svou činnost nevyužívalo. Vzhledem k těmto skutečnostem tak bylo zasílání oznámení o provedení inventarizace pouze formální záležitostí, která jen zvyšovala administrativní náročnost správy sbírek.

Zákon o ochraně sbírek stanovil správcům sbírek povinnost oznamovat MK provedení inventarizace a její výsledek. MK však tato oznámení pro svou činnost nevyužívalo, ani blíže nespécifikovalo termíny a požadované náležitosti těchto oznámení. Správci sbírek tuto zákonnou povinnost často neplnili.

7. Kontrolní a následná činnost MK v oblasti dodržování povinností při správě sbírek byla nedostatečná

---

⁹ Ustanovení § 12 odst. 6 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

NKÚ u MK prověřil četnost a náležitosti kontrol dodržování povinností stanovených zákonem o ochraně sbírek.

Na základě zákona o ochraně sbírek MK u správců sbírek vykonává kontroly dodržování povinností stanovených tímto zákonem. V kontrolovaném období let 2016 až 2018 realizovalo MK u správců sbírek 21 těchto kontrol, z toho v roce 2016 devět kontrol, v roce 2017 sedm kontrol a v roce 2018 pět kontrol.

Zatímco počet správců sbírek kontinuálně rostl a je důvodný předpoklad, že bude růst i nadále, počty realizovaných kontrol dodržování povinností při správě sbírek v letech 2016 až 2018 klesaly. V roce 2018 MK realizovalo pouze pět těchto kontrol a z celkového počtu správců sbírek jich tak v tomto roce zkontrolovalo pouze cca 1,5 %. Tyto kontroly trvaly zpravidla pouze jeden až dva dny. Kontrolní činnost MK v oblasti dodržování povinností při správě sbírek tak byla nedostatečná.

Na základě realizovaných kontrol dodržování povinností při správě sbírek mělo MK možnost udělit správcům sbírky pokutu. Této možnosti však MK příliš nevyužívalo a mnohé závažné porušení zákonných povinností MK nepokutovalo. Z 26 kontrol u správců sbírek, které byly předmětem vzorku kontroly NKÚ¹⁰, zjistilo MK porušení zákonných povinností v rámci 24 provedených kontrol, tj. u 92 %. Přesto MK udělilo v letech 2016 až 2018 pouze dvě pokuty, a to v řádu deseti tisíců korun, přičemž zákon MK umožňoval uložit pokuty až v řádu milionů korun.

Kromě možnosti udělování pokut umožňoval zákon o ochraně sbírek MK nařídit správcům sbírek mimořádnou inventarizaci. V kontrolovaném období let 2016 až 2018 MK této možnosti nevyužilo. Mimořádnou inventarizaci MK nenařídilo ani na základě kontroly dodržování povinností při správě sbírek, v jejímž rámci zjistilo, že správce sbírky v letech 2016 a 2017 inventarizaci sbírky zapsané v CES nerealizoval. MK ani nemělo o realizovaných inventarizacích jednotlivých sbírek přehled.

MK má svou kontrolní činností ověřovat dodržování povinností při správě sbírek. MK však realizovalo nízký počet těchto kontrol. Přestože MK často zjistilo závažná porušení zákona, možnosti uložit správcům sbírek pokuty využilo MK minimálně a možnosti nařídit mimořádnou inventarizaci nevyužilo MK vůbec. Postup MK tak nevedl k včasnému a účinnému odstraňování nedostatků při správě sbírek a jejich účelné ochraně.

8. MK povolovalo vývozy do zahraničí pouze formálně a o vyvezených sbírkových předmětech nemělo přehled

NKÚ prověřil činnosti MK a správců sbírek související s vývozem sbírkových předmětů do zahraničí.

---

¹⁰ NKÚ kvůli větší vypovídací schopnosti prověřil i kontroly v období předcházejícím kontrolovanému období let 2016 až 2018.

MK na základě zákona o ochraně sbírek vydávalo povolení k vývozu sbírkových předmětů do zahraničí. Bez těchto povolení nebylo možné sbírkové předměty do zahraničí vyvézt. MK mělo vydávat povolení k vývozu pouze tehdy, jestliže vývoz neohrožil fyzickou podstatu sbírky, popřípadě jednotlivých sbírkových předmětů, a byly-li poskytnuty dostatečné právní záruky pro její vrácení do ČR.

MK udělilo povolení k vývozu i v případech, kdy správci sbírek nedoložili požadované právní záruky nebo neuvedli požadované pojistné hodnoty sbírkových předmětů. Kontrolu sbírkových předmětů před vývozem ani po jejich návratu MK neprovádělo. U většiny kontrolovaných spisů (celkem u 15 z 18 kontrolovaných, tj. u 83 %) přitom MK nedisponovalo ani všemi požadovanými dokumenty, kterými by správci sbírek navrácení sbírkových předmětů do ČR a jejich stav prokázali. Evidence vývozu a sbírkových předmětů do zahraničí navíc nebyla spolehlivá. V této evidenci byly jako stále aktivní vedeny i vývozy, které se ve skutečnosti neuskutečnily nebo byly ukončeny již před několika lety.

Oblast povolování vývozu nebyla právními předpisy upravena dostatečně. Např. povinnost pojistit sbírkové předměty stanovilo MK pouze v případě smluv o výpůjčce, a to pouze v metodickém pokynu, který nebyl pro většinu správců sbírek závazný. MK navíc udělovalo povolení k vývozu sbírkových předmětů do zahraničí i jen na základě informace správců sbírek, že sbírkové předměty budou pojištěny. Skutečnost, zda byly vyvážené sbírkové předměty skutečně pojištěny, stejně jako náležitosti těchto pojištění, MK neověřovalo. Tento systém vytvářel riziko, že v případě ztráty či poškození vyvezených sbírkových předmětů nedostanou správci sbírek adekvátní náhradu.

MZM a UPM postupovaly v rozporu se zákonem o majetku ČR¹¹ tím, že ponechala sbírkové předměty jiné osobě bez písemně uzavřené smlouvy o výpůjčce, a důsledně tak neužívaly všechny právní prostředky při uplatňování a hájení práv státu jako vlastníka. V případě UPM bylo sedm sbírkových předmětů v zahraničí bez platného povolení po dobu 16 dnů. V případě MZM byly tři sbírkové předměty v zahraničí celkem 147 dní bez platného povolení, a to v důsledku časové prodlevy mezi ukončením platnosti předchozího povolení k vývozu a vydáním nového povolení. Jednalo se o vývoz z roku 2009, který do doby ukončení kontroly NKÚ stále trval. UPM a MZM tak postupovaly v rozporu se zákonem o ochraně sbírek.¹² MK uvedené skutečnosti se správci sbírek žádným způsobem neřešilo a opakovaně schválilo prodloužení povolení k vývozu přesto, že o něj MZM zažádalo vždy až po termínu stanoveném k návratu sbírkových předmětů. MZM také postupovalo v rozporu se zákonem o ochraně sbírek¹³ tím, že u dalšího vývozu zaslalo prohlášení o návratu sbírkového předmětu tři měsíce po stanovené lhůtě.

---

¹¹ Ustanovení § 14 odst. 4 a § 17 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

¹² Ustanovení § 11 odst. 5 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

¹³ Ustanovení § 11 odst. 6 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

MK zodpovídá za vydávání povolení k vývozu sbírkových předmětů do zahraničí. MK však povolení udělilo i v případech, kdy správci sbírek nedoložili veškeré potřebné doklady. O realizovaných vývozech nemělo MK kompletní a spolehlivé informace. NKÚ zjistil i případy, kdy byly sbírkové předměty v zahraničí po určitou dobu bez platného povolení. Způsob povolování a monitorování vývozu sbírkových předmětů do zahraničí nepůsobil jako účelný prostředek jejich ochrany.

9. Správci sbírek porušili stanovená pravidla správy a ochrany sbírek

NKÚ u deseti správců sbírek prověřil soulad správy a ochrany sbírek se stanovenými pravidly.

Kromě nedostatků uvedených v předchozích bodech tohoto kontrolního závěru zjistil NKÚ u správců sbírek zejména následující porušení stanovených pravidel:

- Devět správců sbírek (HMT, MGB, MRK, MUO, MZM, NMP, NPM, NTM a NZM) neuvádělo v chronologických a systematických evidencích všechny zákonem¹⁴ požadované záznamy. Např.:
  - MUO vedlo evidenci sbírky způsobem, který neumožňoval zjistit skutečný počet sbírkových předmětů. V elektronické verzi evidence nevedlo MUO všechny sbírkové předměty. Písemné evidence obsahovaly hromadné zápisy a některé sbírkové předměty MUO popsal tak obecně, že to neumožňovalo jejich jednoznačnou identifikaci. U 138 ze 151 kontrolovaných sbírkových předmětů (tj. u 92 %) nevedlo MUO evidenci způsobem, který by ostatním osobám umožnil se v evidenci orientovat a provádět kontrolu stavu sbírkových předmětů. MUO navíc vedlo systematickou evidenci na volných listech, které nebyly opatřeny otiskem oficiálně používaného razítka a podpisem oprávněné osoby. Evidence tak nebyla chráněna před záměnou, falšováními či neoprávněnými změnami, čímž nebyla zajištěna její průkaznost.
  - MGB neměla přehled o skutečném stavu evidenčních čísel sbírkových předmětů. Její evidence byla minimálně v 218 případech neprůkazná, jelikož MGB měla ve své expozici umístěny sbírkové předměty, které nebylo možné jednoznačně identifikovat. Minimálně 205 sbírkových předmětů MGB řádně neevidovala a tyto předměty nebyly zapsány v CES jako součást sbírky MGB.
  - MZM a NMP rovněž nepostupovaly v souladu s prováděcí vyhláškou,¹⁵ když nevedly některé záznamy v systematické evidenci v listinné podobě.
- Sedm správců sbírek (MGB, MRK, MUO, MZM, NPM, NZM a UMP) neprovedlo zápis do systematické evidence ve lhůtě nejpozději do tří let od zápisu do chronologické evidence. Správci sbírek tak nepostupovali v souladu s prováděcí vyhláškou.¹⁶

---

¹⁴ Ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

¹⁵ Ustanovení § 2 odst. 3 vyhlášky č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

¹⁶ Ustanovení § 2 odst. 3 vyhlášky č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

- Tři správci sbírek (MRK, MUO a UPM) neprovedli inventarizaci u minimálně 5 % sbírkových předmětů, a nepostupovali tak v souladu s prováděcí vyhláškou.¹⁷ U NPM nebylo vzhledem k nedostatečné evidenci možné splnění této povinnosti vyhodnotit. Zároveň u tohoto správce sbírky nelze očekávat splnění povinnosti inventarizovat celou sbírku v průběhu 10 let. Tuto povinnost nespĺnilo rovněž UPM (v jeho případě 15 let), a nepostupovalo tak v souladu s prováděcí vyhláškou.¹⁸ MZM mělo s ohledem na délku inventarizačního cyklu, který činil 20 let, povinnost provádět každoroční inventarizaci v části všech podsbírek. MZM tuto povinnost neplnilo, a postupovalo tak v rozporu s metodickým pokynem MK.¹⁹
- Správci sbírek měli ze zákona povinnost stanovit režim zacházení se sbírkou a dbát na jeho dodržování. Čtyři správci sbírek (HMT, MGB, MUO a UPM) nezpracovali všechny povinné části tohoto režimu stanovené metodickým pokynem MK.²⁰ HMT a MGB navíc postupovaly v rozporu se stanoveným vlastním režimem zacházení se sbírkou, když jejich poradní sbory pro sbírkotvornou činnost neposoudily soulad získaných sbírkových předmětů se strategií sbírkotvorné činnosti muzea. V případě MGB chronologická evidence neobsahovala všechny povinné záznamy. V rozporu s režimem zacházení se sbírkou MGB do sbírky zařadila minimálně 1 222 evidenčních čísel sbírkových předmětů a vyřadila minimálně 50 evidenčních čísel sbírkových předmětů. MUO režim zacházení se sbírkou ani nestanovilo jako závazný vnitřní předpis. HMT, MGB a MUO tak nepostupovaly v souladu se zákonem o ochraně sbírek.²¹
- U tří správců sbírek (MRK, MUO a NZM) zjistil NKÚ uložení sbírkových předmětů v prostorách, které neměly klimatické podmínky vhodné pro jejich dlouhodobé uchování. MUO a NZM plánují situaci vyřešit výstavbou nových depozitářů.
- Správci sbírek zapůjčovali sbírkové předměty jiným fyzickým a právnickým osobám v ČR i zahraničí. U čtyř správců sbírek (MGB, MRK, MZM a NPM) zjistil NKÚ případy, kdy smlouvy o výpůjčce sbírkových předmětů nebyly účinné po celou dobu, na kterou byly tyto předměty skutečně zapůjčeny. Správci sbírek tak svěřený majetek nedostatečně chránili před neoprávněnými zásahy a postupovali v rozporu se zákonem o majetku ČR.²² MUO smlouvy o výpůjčkách uzavřelo, avšak s řadou chybějících podstatných náležitostí. MUO také v rozporu se stanovenými podmínkami poskytlo sbírkové předměty do dočasného užívání bezúplatně pro reprezentační účely. Postup MUO v oblasti výpůjček sbírkových předmětů nebyl v souladu se zákonem o ochraně sbírek,

---

¹⁷ Ustanovení § 3 odst. 1 vyhlášky č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

¹⁸ Ustanovení § 3 odst. 1 vyhlášky č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

¹⁹ Ustanovení článku II. odst. 6 metodického pokynu Ministerstva kultury k evidenci a inventarizaci sbírkových předmětů a k doplnění obrazových údajů pro charakteristiku sbírky v CES a ke změně zákona č. 122/2000 Sb. zákonem č. 303/2013 Sb.

²⁰ Ustanovení článku IV. metodického pokynu k zajištění průkaznosti evidence sbírkových předmětů a stanovení režimu zacházení se sbírkou v muzeích a galeriích spravujících sbírky ve vlastnictví státu a územních samosprávních celků.

²¹ Ustanovení § 9 odst. 1 písm. g) zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

²² Ustanovení § 14 odst. 4 a § 17 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

zákonem o majetku ČR a metodickým pokynem MK.²³ MRK dále postupovalo v rozporu se zákonem o ochraně sbírek²⁴, když ve dvou případech vyvezlo sbírkové předměty do zahraničí bez povolení MK.

Pravidla správy a ochrany sbírek byla stanovena právní úpravou a metodickými pokyny MK. NKÚ zjistil porušení těchto pravidel u všech kontrolovaných správců sbírek. Četnost a významnost těchto zjištění se u jednotlivých kontrolovaných správců sbírek lišila. S výjimkou zpřístupnění sbírek veřejnosti zjistil NKÚ nedostatky ve všech kontrolovaných oblastech, zejména v oblasti evidence, dále pak inventarizace, výpůjček sbírkových předmětů, ale i v zajištění odpovídajících podmínek jejich uložení a účelné ochrany.

Seznam zkratk

CES	centrální evidence sbírek
ČR	Česká republika
HMT	Husitské muzeum v Táboře
Koncepce muzejnictví	<i>Koncepce rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015 až 2020</i>
MGB	Moravská galerie v Brně
MK	Ministerstvo kultury
MRK	Muzeum romské kultury, Brno
MUO	Muzeum umění Olomouc
MZM	Moravské zemské muzeum, Brno
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NMP	Národní muzeum v přírodě, Rožnov pod Radhoštěm
NPM	Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, Praha
NTM	Národní technické muzeum, Praha
NZM	Národní zemědělské muzeum, s. p. o., Praha
sbírka	sbírka muzejní povahy
UPM	Uměleckoprůmyslové museum v Praze

---

²³ Ustanovení § 9 odst. 1 písm. a), b) a f) zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů; ustanovení § 14 odst. 3 a 4 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích; ustanovení článku IX. metodického pokynu k zajišťování správy, evidence a ochrany sbírek muzejní povahy v muzeích a galeriích zřizovaných Českou republikou nebo územními samosprávnými celky (kraji, obcemi).

²⁴ Ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.